

VOGT против ЊЕМАЧКЕ

Пресуда од 26. септембра 1995.

НЕЗВАНИЧНИ РЕЗИМЕ И ИСТОРИЈАТ ПРЕДМЕТА

Основне чињенице

Подноситељка представке, која је предавала њемачки и француски језик у Државној средњој школи у Jeveru (Доња Саксонија), 1. фебруара 1979. године добила је стално мјесто предавача као државни службеник на доживотни период (Beamtin auf Lebenszeit). У извјештају који је сачињен у марту 1981. године наведено је да су професионалне квалификације и њен рад у потпуности задовољавајући. Гђа Vogt је, по својој сопственој изјави, била члан Комунистичке партије Њемачке (ДКП) од 1972. године.

Након прелиминарне истраге, регионални савјет Wester-Emsa је 13. јула 1982. покренуо дисциплински поступак против ње, заснован на томе да је она пропустила да испоштује своју дужност политичке лојалности (politische Treuepflicht) кроз политичке активности у којима се ангажовала од јесени 1980. године.

У три тачке оптужбе, састављене 15. јула 1985., 5. фебруара и 2. децембра 1986. године, наводе се јавне политичке активности гђе. Vogt у име ДКП-а за које се сматрало да су у инкомпатибилни са њеним статусом државног службеника.

Регионални одбор Wester-Emsa је 12. августа 1986. године привремено (суспендовао) отпустио гђу Vogt и од октобра те исте године њој је исплаћивано 60% плате.

Дисциплинско одјељење Управног суда Oldenburga (Oldenburg Administrative Court) је, 15. октобра 1987. године, оцијенило да је подносиатељка представке пропустила да испоштује своју дужност политичке лојалности (обављајући важну функцију) тиме што је одиграла активну улогу у партији која слиједи антиуставне циљеве. Суд је, као дисциплинску казну, одредио њено отпуштање са посла.

Гђа Vogt је, 18. марта 1988. године, поднијела жалбу против ове одлуке Доњем дисциплинском суду Саксоније (Lower Saxony Disciplinary Court). Суд је одбио жалбу пресудом од 31. октобра 1989. године и пресуду нижег суда потврдио у свим тачкама.

Она је 22. децембра 1989. уложила тужбу Савезном уставном суду. Савјет, у саставу тројице судија, 7. августа 1990. године одбио је да прихвати њену тужбу за одлучивање јер није пружала довољно изгледа за успјех.

Подноситељка представке је, ефективно од 1. фебруара 1991. године, била поново запослена као професор у школској едукационој служби у покрајини Доња Саксонија. Прије поменутог догађаја покрајинска Влада је опозвала Одлуку о запошљавању екстремиста у државну службу (Ministerpräsident – Beschlauss, такође познат као Radikalenerlass) у Доњој Саксонији.

Поступак пред Комисијом за људска права

Жалба је уложена Комисији 13. фебруара 1991. године и проглашена је прихватљивом 19. октобра 1992. године.

У свом извјештају од 30. новембра 1993. године Комисија је утврдила чињенице предмета и изнијела мишљење да су повријеђени чланови 10 и 11 и да није неопходно да се испитује жалба и у вези са чланом 14 (тринаест гласова против једног).

Комисије је предмет упутила Суду 11. марта 1994. године, а њемачка Влада 29. марта 1994. године.

ИЗВОД ИЗ ПРЕСУДЕ

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 10 КОНВЕНЦИЈЕ

Гђа Vogt сматра да је њено отпуштање из државне службе због њених политичких активности као члана ДКП-а повриједило њено право на слободу изражавања гарантовано чланом 10 Конвенције, који гласи како слиједи:

"1 Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

2 Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може подлијегати таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама предвиђеним законом и које (су)неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства."

А. Да ли је дошло до мијешања

42. Влада не спори примјенљивост члана 10. Међутим на саслушању су захтијевали да Суд пажљиво преиспита ово питање.

43. Суд понавља да је право на пријем у државну службу промишљено пропуштено у Конвенцији. Стога, одбијање пријема неког лица у државну службу не може као такво да представља основу за жалбу у оквиру Конвенције. Ово, међутим, не значи да лице које је запослено као јавни службеник не може да се жали на своје отпуштање уколико је оно довело до повреде његових или њених права гарантованих Конвенцијом. Државни службеници нису ван оквира Конвенције. У члановима 1 и 14, Конвенција одређује да “свако под јурисдикцијом” земаља уговорница мора да ужива права и слободе из одјељка 1 “без дискриминације по било којој основи”. Штавише, члан 11 став 2, *in fine*, који дозвољава државама да одреде посебна ограничења у коришћењу слободе удруживања и окупљања “припадника војних снага, полиције или државне администрације”, потврђује да се гаранције из Конвенције, као опште правило, односе и на државне службенике (в. пресуду од 28. августа 1986. године у предмету *Glasebarr и Kosiek* против Њемачке, серија А број 104, стр. 26, ставови 49 и 105, стр. 20 став 35). Сходно томе, статус сталног државног службеника какав је имала гђа *Vogt* када је запослена као средњошколски професор није је лишио заштите коју пружа члан 10.

Суд, као и Комисија, сматра да се предметни случај разликује од случајева *Glasebarr и Kosiek*. У поменутом случајевима Суд је анализирао поступак власти у одбијању да се подносиоцима жалбе дозволи приступ државној служби на основу тога што они нису имали потребне квалификације. Приступ државним службама је, стога, била срж питања изложеног Суду, који је закључио да није дошло до мијешања у право заштићено ставом 1 члана 10 (в. претходно цитирану пресуду у предмету *Glasebarr и Kosiek*, стр. 27, став 53 и стр. 21, став 39).

Гђа *Vogt* је била у сталној државној служби од фебруара 1979. године. Она је била суспендована у августу 1986. а затим отпуштена 1987. године (в. ставове 16 и 20 горе), што је представљало дисциплинску казну за наводно пропуштање да испоштује дужност која је обавезивала сваког државног службеника да подржава слободни демократски систем у смислу Основног закона. Сходно мишљењу власти, она је кроз своје активности у име ДКП и кроз своје одбијање да прекине везу са том партијом изразила своје противљење поменутом систему. Слиједи да је овдје заиста дошло до мијешања у уживање права заштићених чланом 10 Конвенције.

В. Да ли је мијешање било оправдано

Такво мијешање представља кршење члана 10, сем уколико је оно “прописано законом”, уколико је имало један или више легитимних циљева

предвиђених ставом 2 и било "неопходно у демократском друштву", како би се ови циљеви постигли.

1. "Прописано законом"

46. Влада се сложила са мишљењем Комисије да је мијешање било засновано на одјељку 61(2) Закона о државној служби у Доњој Саксонији (види став 28 горе), као што је тумачено у правној пракси релевантних судова и да је, стога, оно било прописано законом.

Подноситељка представке је имала супротно мишљење. Она сматра да се ни на који начин не подразумејева под дужношћу политичке лојалности захтјеване одјељком 61(2) Закона о државној служби у Доњој Саксонији да државни службеник може да буде отпуштен, као што се њој десило, због његове/њене политичке активности. Ни судска пракса нити законодавство нису довољно јасни у овом питању. Везано за судску праксу, подносиатељка представке је настојала да покаже да пресуда Уставног суда од 22. маја 1975. године (в. став 34 горе) ни на који начин није установила неопходну јасноћу за оне на које се односи, с обзиром да су ову пресуду тумачили знатно другачије Федерални управни суд и Федерални суд рада. Што се тиче законодавства, позната је чињеница да је, иако закон није био измијењен, она била поново запослена 1991. године (види став 24 горе) и то за вријеме док је још увијек била члан ДКП, што показује да је формулација законодавства била далеко од довољног степена прецизности. Њено отпуштање је у стварности било засновано на политичкој одлуци коју су донијели савезни канцелар и премијер Покрајине (Länder) у облику Уредбе од 28. јануара 1972. године о запошљавању екстремиста у државну службу (став 30 горе).

48. Суд понавља да је степен прецизности који домаће законодавство треба да има - а које, у сваком случају, не може да предвиди сваку могућу ситуацију - зависи у значајној мјери од садржаја предметног акта, подручја које је предвиђено да покрива, броја и статуса оних на које се односи. Штавише, на домаћим властима је да тумаче и примјењују домаћи закон (в. пресуду од 25. августа 1993. године у предмету *Chorherr* против Аустрије, серија А број 266-Б, страна 35-36, став 25). У овом случају Савезни уставни суд и Савезни управни суд су јасно одредили дужност политичке лојалности прописане за јавне службенике одговарајућим одредбама федералног законодавства и законодавства Покрајине, укључујући и одјељак 61(2) Закона о државној служби у Доњој Саксонији (види ставове 26 до 28 горе). Они су, *inter alia*, одредили да је било какав активни ангажман јавног службеника у политичкој партији чији су циљеви противуставни, као што је то случај са ДКП, инкомпатибилан са том дужношћу. У вријеме када се све то дешавало, а најкасније док је трајао дисциплински поступак, гђа *Vogt* је морала да буде упозната са овом судском праксом. Она је, стога, била у позицији да сагледа ризике који су произишавали из њене политичке активности у име ДКП-а и њеног одбијања да се ограда од партије. Чак и ако је постојала разлика у мишљењима Федералног управног суда и Федералног суда рада, као што се то наводи, та разлика, чије постојање Суд, штавише, није могао да установи - није могла да буде

суштинска с обзиром да је дисциплински суд требао да слиједи, и очигледно је слиједио судску праксу Федералног управног суда. Што се тиче аргумента гђе Vogt који се тиче њеног поновног запослења, наведена мјера не оправдава закључак који она жели да извуче из ње, јер пука чињеница да законска одредба може да има више значења не значи да она не задовољава захтјеве који се подразумевају под појмом “прописано законом”.

Суд, сходно томе, дијели становиште Владе и Комисије да је ово мијешање било “прописано законом”.

2. Легитиман циљ

49. Као и Комисија, Влада сматра да је мијешање имало легитиман циљ. Влада је тврдила да је ограничење слободе изражавања, које произилази из дужности политичке лојалности државних службеника, имало за циљ заштиту националне безбједности, спречавање немира и заштиту права других.

50. Подносиатељка представке се није изјаснила о овом питању.

51. Суд примјећује да велики број држава уговорница намеће својим државним службеницима обавезу дискреције. У овом случају обавеза наметнута њемачким државним службеницима да посвједоче и активно подржавају у сваком тренутку слободни и демократски уставни систем у смислу Основног закона (в. ставове 26-28 горе) се заснива на идеји да је државна служба гарант Устава и демократије. Ова идеја има посебну важност у Њемачкој због искуства те земље у вријеме Вајмарске Републике, која је, након оснивања Савезне Републике након страхоте нацизма, довела до тога да њен устав буде заснован на принципима “демократије која је способна да се сама брани” (Wehrhafte Demokratie). Уз овакво историјско залеђе Суд не може а да не закључи да је отпуштање подносиоца жалбе имало легитиман циљ у смислу става 2 члана 10.

3. “Неопходно у демократском друштву”

(а) Општи принципи

52. Суд понавља основне принципе садржане у својим пресудама које се односе на члан 10:

(I) слобода изражавања, гарантована у ставу 1 члана 10 представља један од значајних темеља демократског друштва и један од основних услова за његов напредак и за самоостваривање сваког појединца. Под условом става 2 она је примјенљива не само на “информације” или “идеје” које се повољно примају или сматрају неувредљивим или су предмет равнодушности, него и оне које вријеђају, шокирају или узнемиравају; то су захтјеви плурализма, толеранције и широкоумности без којих нема “демократског друштва”. Слобода изражавања, садржана у члану 10, је подложна великом броју изузетака који, међутим, морају да

буду уско интерпретирани и неопходност сваког ограничења мора да буде увјерљиво поткријепљена (в. слједеће пресуде: од 7. децембра 1976. године у предмету Handyside против Уједињеног Краљевства, серија А број 24, стр. 23, став 49; 8. јула 1986. године у предмету Lingens против Аустрија, серија А, број 103, стр. 26, став 41; и од 23. септембра 1994. године у предмету Jersild против Данске, серија А, број 298, стр. 26, став 37).

(II) Придјев “неопходан” у смислу значења члана 10 став 2 подразумејива постојање “хитне друштвене потребе”. Државе уговорнице имају одређени степен слободне процјене у оцјени да ли таква потреба постоји, али та слобода иде руку под руку са европским надзором, обухваћајући закон и одлуке које га проводе, чак и оне које доносе независни судови. Суд је, стога, овлашћен да донесе коначну одлуку о томе да ли је “ограничење” усклађено са слободом изражавања заштићеном чланом 10.

(III) Задатак суда у вршењу надзора није да заузме мјесто надлежних домаћих власти него прије да испита, у оквиру члана 10, одлуке које су ови донијели примјењујући своју слободу процјене. Ово не значи да је надзор ограничен искључиво на утврђивање да ли је тужена држава своју дискрецију примијенила разумно, пажљиво и у доброј намјери; оно што Суд треба да учини је да сагледа оспорено мијешање у свјетлу предмета у цјелини и да утврди да ли је оно било “пропорционално легитимном циљу” и да ли су разлози које су навеле домаће власти ради његовог оправдања “релевантни и довољни” (в. пресуду од 26. новембра 1991. године у предмету Sunday Times против Уједињеног Краљевства (бр. 2), серија А бр. 217, стр. 29, став 50). Чинећи ово, Суд мора да се увјери да су домаће власти примијениле стандарде који су у сагласности са принципима уграђеним у члан 10 и да су, штавише, њихове одлуке засноване на прихватљивој оцјени релевантних чињеница (в. горе наведену пресуду у предмету Jersild, стр. 26, став 31).

53. Ови принципи су, такође, примјенљиви и на државне службенике. Иако је оправдано да држава наметне државним службеницима, с обзиром на њихов статус, дужност дискреције, државни службеници су појединци и као такви потпадају под заштиту члана 10 Конвенције. Стога је на Суду да, имајући у виду околности случаја, утврди да ли је успостављена правична равнотежа између основних права појединца на слободу изражавања и легитимног интереса демократске државе у обезбјеђивању да њена државна служба правилно слиједи циљеве набројане у ставу 2 члана 10. При овом разматрању, Суд ће имати у виду да, када је у питању право на слободу изражавања државних службеника, “дужности и одговорности” на које упућује став 2 члана 10 имају посебан значај, што оправдава допуштање домаћим властима одређени степен слободне процјене у одређивању да ли је оспоравано мијешање пропорционално наведеном циљу.

(b) Примјена горе наведених принципа у овом предмету

54. Сходно мишљењу Владе, ширина слободне процјене коју ужива држава у предметном случају мора да буде цијењена са освртом на промишљену намјеру

држава уговорница да у Конвенцији и њеним протоколима не признају право на пријем у државну службу. Влада је тврдила да су услови, које кандидат за државну службу мора да задовољи, уско повезани са онима који се примјењују на државног службеника који је већ примљен у сталну службу. Савезна Република Њемачка је имала посебне одговорности у борби против свих облика екстремизма, било десничарског или левичарског. Управо је из ових разлога, и у свјетлу искустава Вајмарске Републике, успостављена дужност политичке лојалности државних службеника. Државна служба је била камен темељац “демократије која је способна да се сама брани”. Њени чланови, стога, нису могли да играју активну улогу у партијама, као што је ДКП, које су слиједиле антиуставне циљеве. Гђа Vogt је била на вишем положају у овој партији, чији су се циљеви у предметном времену састојали у обарању слободног демократског поретка у Савезној Републици Њемачкој и која је примала инструкције од источноњемачке и совјетске комунистичке партије. Иако није било критика на начин на који је она у ствари обављала своје дужности, она је, без обзира на то, као професор, имала посебну одговорност у преношењу основних вриједности демократије. Упркос упозорењима које је добивала, подносиатељка представке је континуирано појачавала своје активности у ДКП-у. Због наведеног њемачке власти нису имале избора него да је суспендују са посла.

55. Подносиатељка представке је оспорила неопходност мијешања. С обзиром да Федерални уставни суд није забранио ДКП, њене активности у име те партије, које су биле основа “оптужби” изнијетих против ње (в. став 19 горе), биле су легалне политичке активности легалне партије и због тога нису могле да утичу на испуњење њене дужности политичке лојалности. Повиновање овој обавези не треба да се цијени у смислу апстрактних циљева партије, већ у вези са понашањем појединца. У овом погледу је она увијек била непријекорна, како у обављању својих дужности, јер никада није покушала да индоктринише своје ученике, тако и ван својих професионалних активности, јер никада није дала никакву изјаву која може да се сматра антиуставном. Напротив, њена активност у ДКП-у је одражавала њену жељу да се бори за мир и унутар и ван Савезне Републике Њемачке и против неофашизма. Она је била чврсто убијеђена да ће, вршећи политичке активности у име ДКП-а, најбоље служити циљу демократије и људским правима; захтијевати од ње да се одрекне тог увјерења јер су државне власти сматрале другачије било је против суштине слободе мишљења и изражавања тог мишљења. У сваком случају, наметање најтеже санкције је било потпуно непропорционално. Штавише, одуговлачење дисциплинског поступка у овом случају и значајне разлике у начину на који се примјењују одредбе о дужности политичке лојалности државних службеника од покрајине до покрајине показало је да није могло да се каже како су постојали хитни разлози за њено отпуштање.

56. Комисија је, у основи, заузела исто становиште као и подносиатељка представке. По мишљењу Комисије, оно што је требало да буде одлучујуће јесте да ли су њено понашање и изјаве биле противне уставном поретку. Дисциплинска казна такве тежине као што је отпуштање морала је, с обзиром на понашање државног службеника, бити оправдана.

57. У предметном случају задатак Суда је да утврди да ли је отпуштање гђе Vogt било примјерено “хитној друштвеној потреби”, као и да ли је било “пропорционално легитимном циљу”. Коначно, Суд ће испитати околности случаја у свјетлу ситуације у Савезној Републици Њемачкој у предметно вријеме.

58. Гђа Vogt је постала члан ДКП-а 1972. године. Није спорно да је ово било познато властима када је она 1979. године, па чак и прије окончања пробног периода, стално запослена као државни службеник. Међутим, након испитивања њених политичких активности, покренут је дисциплински поступак против ње 1982. године (види став 11 горе). Овај поступак је прекидан неколико пута због даљњих испитивања, али је гђа Vogt на крају отпуштена 15. октобра 1987. године због кршења обавезе политичке лојалности. Критике су се подједнако тицале различитих политичких активности у ДКП-у, положаја које је имала у партији и њене кандидатуре на изборима за Покрајински парламенат (види став 19 горе).

Дужност политичке лојалности, којој су подвргнути њемачки државни службеници, како је то било дефинисано у пресуди Савезног уставног суда од 22. маја 1975. године, изискује од сваког државног службеника дужност да се апсолутно ограда од група које нападају и клевећу државу и постојећи уставни систем. Њемачки судови су, у предметно вријеме, сматрали – на основу званичног програма ДКП-а - да су њени циљеви били рушење друштвених структура и уставног поретка Савезне Републике Њемачке и успостављање политичког система сличног као у Њемачкој Демократској Републици.

59. Суд полази од тога да је демократска држава овлашћена да захтијева од државних службеника да буду лојални уставним принципима на којима је она заснована. У вези са тим Суд узима у обзир њемачко искуство за вријеме Вајмарске Републике и у току горког периода који је слиједио након колапса тог режима све до усвајања Основног закона 1949. године. Њемачка је жељела да избјегне понављање ових искустава заснивајући нову државу на идеји да она треба да буде “демократија која је способна да се сама брани”. Такође, њемачка позиција у политичком контексту тог времена не треба да буде заборављена. Ове околности разумљиво дају додатну тежину овако истакнутом појму и одговарајућој дужности политичке лојалности наметнутој државним службеницима.

Чак и таква, апсолутна природа ове дужности, како је тумаче њемачки судови, је упадљива. Сваки државни службеник је био једнако обавезан овом дужношћу, без обзира на његову/њену функцију и ранг. Она подразумијева да сваки државни службеник, без обзира на његово/њено лично мишљење о тој ствари, мора недвосмислено да се одрекне свих група и покрета које надлежне власти сматрају штетним у односу на Устав. Она не дозвољава постојање разлика између службе и приватног живота; ова дужност обавезује увијек и у сваком контексту.

Сљедеће релевантно разматрање је да, у предметно вријеме, слична стриктна дужност лојалности није била наметнута нити у једној од земаља чланица Савјета Европе, док чак и у самој Њемачкој та дужност није тумачена и спровођена на исти начин у цијелој држави. Знатан број покрајина није сматрао да су такве активности у супротности са том дужношћу.

60. Међутим, Суд није позван да оцјењује систем као такав. Суд ће се, сходно томе, концентрисати на отпуштање гђе Vogt.

У вези са тим, Суд на почетку примјећује да постоји неколико разлога да сматра како је мјера отпуштања средњошколског професора, као дисциплинска санкција због кршења дужности, веома строга. Ово, прије свега, због ефекта ове мјере на углед лица на које се она односи, а као друго, због тога што средњошколски професори који су отпуштени на овај начин губе своје издржавање, бар у принципу, с обзиром да дисциплински суд може да им дозволи да задрже дио плате. И на крају, за средњошколске професоре у овој ситуацији је скоро немогуће да нађу други посао професора, с обзиром да у Њемачкој ријетко постоји професорски посао ван државне службе. Као последица овога, они ће готово сигурно бити лишени могућности да се баве самом професијом за коју имају стечено звање и за коју су припремани, односно стицали знања и вјештине.

Други аспект који треба да се узме у обзир јесте да је гђа Vogt била професор њемачког и француског језика у средњој школи, дакле на радном мјесту које није суштински за собом повлачило неке безбједносне ризике.

Ризик је лежао у могућности да би она, у супротности са посебним дужностима и одговорностима које леже на професорима, искористила свој положај да ученике индоктринише или да, на други начин, на њих неприкладно утиче током предавања. Није било критике усмјерене према њој у овом смислу. Напротив, њени надређени њен рад у школи су сматрали у потпуности задовољавајућим, а високо су је цијенили ученици и њихових родитељи, као и њене колеге (в. став 10 горе); дисциплински суд је признао да је она увијек обављала своје активности на беспријекоран начин (в. ставове 20 и 22 горе). Власти су, у ствари, суспендовале подносиоца жалбе тек четири године након покретања дисциплинског поступка (в. ставове 11 до 16 горе), показујући тако да нису сматрали да је потреба да се ученици одвоје од њеног утицаја била хитна.

С обзиром да су професори оличење ауторитета својим ученицима, њихове посебне дужности и одговорности у одређеној мјери се односе и на њихове активности ван школе. Међутим, нема доказа да је сама гђа Vogt, чак и ван свог посла у школи, заиста давала неке антиуставне изјаве или лично усвојила неки антиуставни став. Једина критика која је задржана против ње односила се на њено активно учешће у ДКП-у, мјесто које је имала у тој партији и њену кандидатуру на изборима за покрајински парламенат. Гђа Vogt је досљедно одржавала своје лично убјеђење да су ове активности биле компатибилне са подржавањем принципа њемачког уставног поретка. Дисциплински судови су признали да је њено убјеђење

било истинско и искрено, иако сматрају да оно није имало правни значај (в. став 22 горе), и заиста нити продужена истрага која је трајала неколико година није очигледно била у стању дати нити један примјер да је гђа Vogt, у ствари, дала изјаве које би анулирале њене недвосмислене тврдње да је она подржавала вриједности њемачког уставног поретка.

Посљедња ствар која је узета у разматрање и која треба да се има на уму јесте то, да Савезни уставни суд није забранио рад ДКП, те да су, стога, активности подносиоца жалбе у име те партије биле потпуно легалне.

61. У свјетлу горе наведеног, Суд закључује да, иако су разлози које је дала Влада како би оправдала мијешање у право на слободу изражавања гђе Vogt сасвим сигурно релевантни, они нису довољни да би се недвосмислено утврдило да је њено отпуштање било неопходно у демократском друштву. Узимајући чак у обзир и одређени степен слободне процјене у одлучивању, морамо да закључимо да је отпуштање гђе Vogt са мјеста средњошколског професора, као дисциплинска санкција, било непропорционално легитимном циљу. Сходно томе, овдје је повријеђен члан 10.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 11 КОНВЕНЦИЈЕ

62. Подносиатељка представке се, такође, жалила и на кршење њеног права на слободу удруживања загарантовану чланом 11 Конвенције, који гласи како слиједи:

“1 Свако има право на слободу мирног окупљања и удруживања с другима, укључујући и право оснивања синдиката и придруживања синдикатима због заштите својих интереса.

2 Ова права неће бити ограничена изузев на начин прописан законом и који је неопходан у демократском друштву у интересу националне безбједности или јавне безбједности, у циљу спречавања нереда или злочина, заштите здравља или морала или заштите права и слобода других. Овим чланом се не забрањује увођење законитих ограничења на она права која уживају припадници оружаних снага, полиције или државне администрације.”

A. Да ли је овдје било мијешања

63. Као што је то био случај са чланом 10, Влада није спорила примјенљивост члана 11 иако је на саслушању захтијевала да Суд пажљиво преиспита ово питање.

64. Упркос његовој аутономној улози и нарочитој сфери примјене, члан 11 мора да буде у конкретном случају разматран у свјетлу члана 10 (в. пресуду од 13. августа 1981. године у предмету Young, James и Webster против Уједињеног Краљевства, серија А број 44, стр. 23, став 57, и пресуду од 26. априла 1991. године у предмету Ezelin против Француске, серија А, број 202, стр. 20, став 37). Заштита

личног мишљења, садржана у члану 10, је један од циљева слободе окупљања и удруживања заштићене чланом 11.

65. У погледу принципа постављених у вези са чланом 10 (в. ставове 43 и 44 горе), гђа Vogt, као стално запослени државни службеник, је такође потпадала под заштиту члана 11.

Подноситељка представке је отпуштена са радног мјеста државног службеника због упорног одбијања да се огради од ДКП-а јер, по њеном личном мишљењу, чланство у тој партији није било инкомпатибилно са њеном дужношћу лојалности.

Сходно томе, дошло је до мијешања у уживање права заштићеног ставом 1 члана 11.

В. Да ли је мијешање било оправдано

66. Такво мијешање представља повреду члана 11, сем уколико оно задовољава захтјеве предвиђене ставом 2 који су идентични са онима који су наведени у ставу 2 члана 10 с јединим изузетком у случају када је посљедња реченица става 2 члана 11 примјенљива.

67. У том погледу Суд се слаже са Комисијом да појам “државне управе” треба да буде уско интерпретиран у свјетлу положаја на којем се налази тај службеник.

68. Међутим, чак и ако се професори сматрају дијелом “државне администрације” у сврху члана 11 став 2 – питање у односу на које Суд не сматра потребним да се одреди – отпуштање гђе Vogt, из раније наведених разлога у вези са чланом 10 (в. ставове 51 до 60 горе), није пропорционално легитимном циљу који је требао да се оствари.

Сходно томе, оvdје је такође повријеђен члан 11.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 14 КОНВЕНЦИЈЕ У ВЕЗИ СА ЧЛАНОМ 10

69. Подносиатељка представке се пред Комисијом жалила на повреду члана 14 Конвенције у вези са чланом 10. али ову жалбу није изнијела пред Суд.

Суд не сматра потребним да, на своју иницијативу, разматра ово питање.

IV. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 50 КОНВЕНЦИЈЕ

71. У оквиру члана 50 Конвенције

“Ако Суд утврди да је одлука или мјера судског органа или било којег другог органа високе стране уговорнице, у цјелини или дјелимично, у супротности

са обавезама које проистичу из ове конвенције, и када унутрашње право наведене чланице омогућава само дјелимично обештећење за посљедице такве одлуке или мјере, Суд ће својом одлуком пружити оштећеној страни правично задовољење, уколико је то потребно.”

72. Гђа Vogt је поднијела захтјев за компензацију материјалне и нематеријалне штете и за накнаду трошкова и издатака.

73. Влада и представник Комисије су сматрали да је захтјевана сума превисока.

74. По мишљењу Суда, питање није спремно за одлуку. Сходно томе, потребно је да се одложи ова одлука и утврди даљња процедура, узимајући у обзир и могућност да се постигне споразум између одговорне државе и подносиоца жалбе (правило 54 став 1 и 4 Правила Суда А).

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД:

Одлучује, са седамнаест гласова за и два против, да је члан 10 Конвенције примјенљив у овом предмету.

Одлучује, са десет гласова за и девет против, да је повријеђен члан 10.

Одлучује, једногласно, да је члан 11 Конвенције примјенљив у овом предмету.

Одлучује, са десет гласова за и девет против, да је повријеђен члан 11.

Одлучује, једногласно, да није потребно да се испитује предмет у оквиру члана 14 Конвенције, а у вези са чланом 10.

Одлучује, са седамнаест гласова за и два против, да питање примјенљивости члана 50 Конвенције није спремно за одлуку, и стога,

- *одлаже* наведену одлуку;

- *позива* Владу и подносиоца жалбе да у наредних шест мјесеци поднесу писмено мишљење о овом питању, и да, нарочито, обавијесте Суд о било каквом споразуму који би могли да постигну;

- *одлаже* даљњи поступак и даје предсједнику суда овлашћење да га настави ако се за то укаже потреба.

Пресуда је сачињена на енглеском и француском, и објављена на јавној расправи одржаној у Згради људских права у Strasbourg 26. септембра 1995. године.

Rolv RYSSDAL
Предсједник

Herbert PETZOLD
Регистар

У складу са чланом 51 став 2 Конвенције и рравилом 53 став 2 Правила Суда, овој пресуди су приложена сљедећа издвојена мишљења:

- заједничко супротно мишљење г. Bernhardt, г. Golcuklu, г. Matscher, г. Loizou, г. Mifsud Bonnici, г. Gotchev, г. Jungwiert и г. Kuris;

- додатно супротно мишљење г. Gotchev;

- супротно мишљење г. Jambrek.

Изјава г. Mifsud Bonnici такође је приложена.

R.R.

H.P.

ЗАЈЕДНИЧКО СУПРОТНО МИШЉЕЊЕ ГОСПОДЕ
СУДИЈА BERNHARDT, GÖLCÜKLÜ, MATSCHER, LOIZOU, MIFSUD
BONNICI, GOTCHEV, JUNGWIERT И KURIS

Мишљења смо да дисциплинска мјера против гђе Vogt, коју су предузеле или одобриле све дотичне њемачке власти и судови, не повређује члан 10 нити члан 11 Конвенције. Њено отпуштање са мјеста професора у државној служби не само да је предвиђено законом и наложено ради остваривања легитимног циља већ је, такође, било и пропорционално и могло је да се сматра неопходним у демократском друштву. Оно спада у степен слободне процјене који мора да се остави домаћим властима.

Околности везане за отпуштање, по нашем мишљењу, захтијевају другачији акценат од оног наведеног у пресуди Великог савјета. Гђа Vogt је била члан Комунистичке партије (ДКП) од 1972. године, али је ипак добила стално запослење 1979. године. Ово може да буде једноставно објашњено њемачком праксом према којој формално чланство у екстремистичкој партији није генерално, само по себи, препрека за добивање или задржавање мјеста државног службеника. Тек када је њено запослење добило стални карактер, гђа Vogt је интензивирала своје активности у име ДКП (в. ставове 11-23 пресуде). Очигледно је неизбјежно да активности ове врсте постану познате у школи и међу ученицима чак и ако професор не шири своја политичка убјеђења у разреду.

Подједнако се слажемо да су, без сумње, програм ДКП-а и уставни поредак Савезне Републике Њемачке, како је то предвиђено Основним законом, инкомпатибилни један са другим. Уколико лице као сто је гђа Vogt изјављује да подржава све тачке програма ДКП-а и у исто вријеме потврђује своју подршку уставном поретку, ове тврдње су једнако инкомпатибилне једна са другом.

2. Кроз период од покретања дисциплинског поступка против гђе Vogt па до њеног коначног отпуштања, ДКП је подржавао комунистички режим и његова водећа партија у Источној Њемачкој (у то вријеме Њемачкој Демократској Републици), и ДКП је увијек сматрала да је уставни и политички поредак Источне Њемачке фундаментално различит и супериоран у односу на онај у Савезној Републици. Тешко да може да се порекне да је у предметно вријеме сукоб Исток-Запад и антагонизам између комунистичког режима, са једне стране, и западноњемачког демократског поретка, са друге стране, чинио неопходним да се учврсти демократски поредак и да се не дозволи његово подривање.

У таквој ситуацији, те имајући у виду посебност њемачке историје, нарочито разарање вајмарског демократског Устава, држави се мора да се да право да отпусти државног службеника, укључујући и професоре, који су активно укључени у активности у име антидемократских партија. Ово мора да важи за све екстремне партије које припадају како лијевом тако и десном политичком спектру.

3. Отпуштање гђе Vogt, стога, њемачке власти могу да сматрају као неопходно у демократском друштву у складу са чланом 10 и 11. Државна служба је, за правилно функционисање демократског поретка, у скоро свим земљама од највеће важности, и државе морају, сходно томе, да уживају знатан степен слободне процјене приликом запошљавања или отпуштања јавних службеника. Државе морају да имају право да захтијевају од својих службеника или да се одрекну активне и истакнуте подршке екстремној партији или да напусте државну службу.

ДОДАТНО СУПРОТНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ GOTSCHEV

Гласао сам против повреде јер је моје чврсто мишљење да члан 10 Конвенције није био примјенљив.

Пресуда (став 43) потврђује да приступ државној служби није једно од права заштићених Конвенцијом. Међутим, према пракси Суда, уколико одбијање приступа државној служби резултује кршењем неке друге одредбе Конвенције, та одредба је примјенљива, дакле, тамо гдје, као у овом случају, одбијање пријема, или отпуштање из државне службе доводи у исто вријеме до повреде члана 10, тај члан ће бити примјенљив.

Не могу да се сложим са оваквим образложењем. Гђа Vogt није отпуштена са радног мјеста професора због тога што је изразила своје мишљење или идеју. Сходно одлуци Суда она је, у ствари, отпуштена због чланства у ДКП-у, чланства у регионалном одбору извршног комитета, затим јер је била предсједавајући локалног одбора, те због њене кандидатуре на парламентарним изборима као кандидата ДКП-а. Није било говора о неком објављивању или публикацији или било каквој другој врсти изражавања мишљења.

У оба случаја цитирана у пресуди – Glasenapp and Kosiek – отпуштање је било посљедица израженог мишљења – писмом које је подносиатељка представке послала новинама у првом случају, и објављивањем двије књиге подносиоца жалбе у другом случају.

И поред тога, наш Суд је у оба случаја заузео становиште да није био повријеђен члан 10.

СУПРОТНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ JAMBREK

1. Слажем се са већином да су чланови 10 и 11 примјенљиви у конкретном случају и да је дошло до мијешања. Дошао сам, међутим, до другачијег закључка него остали у разматрању да ли је оспоравано мијешање било неопходно у демократском друштву и да ли је било пропорционално легитимном циљу који је требао да се оствари. Као резултат, нашао сам да је ограничење било усклађено са односним слободама. Такође се у потпуности слажем са заједничким супротним

мишљењем мојих колега, али бих њиховом образложењу желио да додам сљедећа гледишта.

2. У циљу успостављања правилне равнотеже између права гђе Vogt и дужности Савезне Републике Њемачке да у предметно вријеме обезбиједи да њене државне школе, поред својих уобичајених функција, такође правилно слиједи легитимне интересе националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности као и заштиту права других, ја ћу да размотрим околности случаја, првенствено, у свјетлу постојеће ситуације у Савезној Републици Њемачкој у то вријеме, а затим и у свјетлу могућности избора који су били на располагању гђи Vogt, у оба случаја у предметно вријеме.

3. Већина је узела у обзир њемачки “горак период који је услиједио након колапса” Вајмарске Републике, као и њене “позиције у политичком контексту тог времена”. Суд је, такође, запазио и то да је “ужас нацизма...довео до тога да њен устав буде заснован на принципу демократије која је способна да се сама брани”. Додао бих да је овај уставни принцип у то вријеме такође представљао у предметном случају легитимни циљ којим се оправдавало наметање дужности државним службеницима која се састојала у лојалности вриједностима демократије и владавине закона.

Положај Савезне Републике Њемачке у Западној Европи од 1945. до 1990. године је био специфичан и јединствен у поређењу са осталим државама чланицама Савјета Европе. То је била пресјечена држава са подијељеним народом, предњом линијом суочена са земљама бившег комунистичког блока. Стога је та држава неизбјегно била много рањивија и изложенија у смислу државне безбједности, територијалног интегритета и јавне безбједности; ова држава је нарочито била изложена ризику убацивања агената и политичкој пропаганди штетној за уставни поредак. Немам разлога да, у том погледу, сумњам у чињенице које је Влада изложила у свом поднеску и у усменом излагању њеног заступника.

Не видим нити било који разлог да сумњам у наведене чињенице и процјене које је дао заступник Владе у погледу карактера и улоге Њемачке комунистичке партије (ДКП), чији је активни члан и представник била гђа Vogt. По мом мишљењу је исправно да се претпостави да је та партија у предметно вријеме имала за циљ рушење демократског уставног поретка у Савезној Републици Њемачкој како би се увео комунистички систем обликован по моделу бивше Њемачке Демократске Републике. Штавише, ДКП је имала на располагању средства за остваривање својих политичких циљева: финансирао ју је источноњемачки пандан (СЕД), СЕД је подучавао чланове ДКП-а, док је 200 чланова ДКП-а примало инструкције од СЕД-е за провођење саботажа и тероризма. Тек 1989. године ова се група распала. Господин Р. Вескер, који је говорио у име подносиоца жалбе, је рекао на саслушању да “није државна репресија довела до неуспјеха ДКП-а да привуче људе, већ је за то крив колапс социјалистичког режима.”

4. Гђа Vogt је била члан Њемачке комунистичке партије од 1972. године. Она је запослена као стални државни службеник 1. фебруара 1979. године. Касније, од јесени 1980. године, активно је учествовала у ДКП-у и почела да се укључује у различите политичке активности које су наведене у спису предмета. Тек 13. јуна 1982. године је покренут дисциплински поступак против гђе Vogt због пропуштања да испуни дужност лојалности према Уставу. Дисциплински суд Доње Саксоније је, 31. октобра 1989. године, одбио њену жалбу против дисциплинске санкције отпуштања коју јој је изрекло Дисциплинско одјељење административног суда Oldenburga. Након тога је услиједио низ различитих поступака и коначно је Савезни уставни суд одбио њену уставну тужбу 7. августа 1990. године.

Указујем на горе наведене чињенице како бих у правилан контекст ставио сљедећа гледишта:

Гђа Vogt је постављена у сталну државну службу према установљеној пракси да само чланство у ДКП не доводи до кршења лојалности; дисциплински поступак против ње је покренут тек када се на много очигледнији начин укључила у политичке активности; погрешно је да се сматра да је дужина поступка, током које је гђи Vogt дозвољено да настави да предаје, указивала на непостојање “хитне друштвене потребе” да се зауставе њене неуставне активности; напротив, њемачки судови су јасно дали до знања да су очекивали да она напусти своје активности у ДКП-у; види, *inter alia*, став Дисциплинског суда Доње Саксоније “да радикална промјена у ставовима државног службеника може да утиче на процјену озбиљности његовог/њеног професионалног лошег владања” (став 22 *in fine*); након покретања дисциплинског поступка, гђа Vogt је имала доста времена да направи барем два различита избора како би задовољила официјелне захтјеве: могла је или да настави свој активни ангажман у ДКП-у и потражи друго запослење ван њемачке државне службе, или је, са друге стране, могла да задржи посао и остане члан ДКП-а смањујући интензитет својих активности у партији на ниво какав је био прије 1979. године.

5. Сљедећа кључна тачка је питање да ли је отпуштање гђе Vogt (“мијешање”) заиста било неопходно на начин да је оно представљало “хитну друштвену потребу”, у погледу везе између начина на који је она обављала свој посао и њених политичких активности. У том погледу, могуће је да се одреде и заступају двије различите хипотезе.

Према првој, посао гђе Vogt је био аполитичан и, у суштини, потпуно академски и могао је да се обавља на начин на који није укључивао изражавање вриједносних ставова. Одвајање професионалног од приватног (укључујући и политичког) живота је, дакле, елиминисало опасност да би политичка улога гђе Vogt имала такав утицај на њену улогу професора да би оправдала хитну друштвену потребу за њеним отпуштањем.

Њемачке власти су дале другачију оцјену. Користећи другачију терминологију, они су тврдили да је веза између те двије улоге довољно јака да

оправда мијешање. У вези са тим такође може да се размотри појам општег “узора” професора својим ученицима, затим различите “суптилне” и “скривене” начине на које се политичке и моралне вриједности “увлаче” у академски језик и логику, могућности за комуникацију између професора и ученика ван наставног плана, очекивање професионалне лојалности према државној служби, одражене у устрајавању кад је у етици и одржавању духа професионалне заједнице итд. Гђа Vogt је, у свом обраћању Суду, сама изјавила да се она увијек трудила да преноси своја основна вјеровања “као професор и човјек. Трудила сам се да то чиним како у школи тако и ван ње.”

По мом мишљењу, слика је нејасна и чак је, и у конкретној ситуацији, тешко дати “позитиван или негативан” одговор. Због свега наведеног закључио сам да су, када говоримо о овом предмету, њемачке власти и судије биле у бољој позицији да процијене да ли је мијешање било неопходно у одбрани демократије, с обзиром да је то био један од главних разлога којим су се правдала ограничења у интересу државне безбједности, и да је, стога, требало да се да шири дискреција у оквиру степена слободне процјене која је дата држави, него што је то већина одлучила.

6. Већина у Савјету је описала систем дужности политичке лојалности којом су њемачки државни службеници били подвргнути као “по природи апсолутан”. (Г. Trechsel, говорећи у име Комисије у вези са овим се позвао на “познати *Deutsche Gründlichkeit*”). Ово је, по мом мишљењу, искривљени опис, прилично далеко од стварности коју показују чињенице у спису овог предмета.

Г. Becker је информисао Суд да је само 1 до 1,5% од званично познатих екстремно левичарски оријентисаних државних службеника било, у ствари, отпуштено. Да је систем заиста био “апсолутан”, тада би релевантна пропорција требала да буде око 100%.

Друго, граница кршења минималне дужности лојалности је постављена релативно високо, па чак и тако прилично флексибилно, да би се установила од случаја до случаја. Понављам да, уколико је систем био “апсолутан”, пуко чланство у ДКП партији би вјероватно за собом повлачило кршење.

Треће, као што то и случај Vogt показује, коначна санкција је изречена тек након активног и понављаног понашања које је окарактерисано као нелојално. Чак може да се закључи, из дисциплинског и судског поступка против гђе Vogt, да је “систем” примјењиван са знатним ограничењима. Чини се да су дата бројна “претходна упозорења” оптуженој, у циљу “убјеђивања гђе Vogt да напусти своје политичке активности у оквиру ДКП-а” (став 22 *in fine*). Отпуштање је, по мом мишљењу, било посљедње средство, након што је постало јасно да су све друге мјере осуђене на пропаст.

Четврто, из садашње перспективе се “систем” чини флексибилним. Мијењан је како би се прилагодио новим политичким околностима, од којих је једна од најдраматичнијих била пад берлинског зида. У покрајини Доња Саксонија је

министарском одлуком од 26. јуна 1990. године укинута Уредба о запошљавању екстремиста у државну службу, и 1. фебруара 1991. године, подносиатеља представке је враћена на мјесто професора у едукационој установи Доње Саксоније.

И пето, спорне регионалне разлике у примјени, по мом мишљењу, не свједоче о “апсолутној” или “потпуној” природи “система”.

Погрешно гледање на природу спорног система и његовог провођења, које је постојало код већине, по мом мишљењу је озбиљно утицало на степен дискреције која је дата њемачким властима, укључујући и судове, у овој сфери.

По мом мишљењу је већина, вјероватно, криво закључила: с обзиром да су њемачке власти дјеловале у оквиру тачно одређеног и крутог система, примјена тог система у виду мијешања у људска права заштићена Конвенцијом мора да се сматра унапријед одређеном, неразумном и таквом да јој недостаје неопходна дискреција.

Стога је контрола Европског суда увијек пожељна.

Из чињеница у предмету ја сам супротно закључио: “систем”, као што произилази из широког уставног принципа и као што га је дефинисао њемачки Уставни суд, заснива се на широкој правној доктрини и има своје коријене у њемачкој политичкој историји. Овај систем је, такође, способан да одговори данашњим потребама и примјењује се на рационалан и флексибилан начин. Предмет *Vogt* не представља удаљавање од овог приступа.

7. У предмету *Kosiek*, чије су чињенице, од свих предмета у којима се говори о члану 10, најближе предметном случају, подносилац представке се жалио на отпуштање са мјеста предавача – на којем је био запослен као државни службеник на пробном раду – због својих политичких активности у *Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD)*, као и због садржаја двије књиге које је написао; тврдио је да је жртва кршења члана 10 Конвенције. Како би донио одлуку у предмету, Суд је прво испитао да ли је спорно отпуштање представљало “мијешање” у уживање права на слободу изражавања подносиоца жалбе заштићеног чланом 10 – које је било формалност, услов, ограничење или казна – или да ли наведена мјера улази у сферу права на приступ државној служби, права које није заштићено Конвенцијом.

Суд је запазио да је једна од личних карактеристика које се траже од свакога ко се пријави за посао у државној служби у Савезној Републици Њемачкој да докаже своју спремност да у сваком тренутку подржава слободни демократски систем у смислу Основног закона. Суд је, надаље, установио да се ”овај захтјев односи на запослење у државну службу, материју која је промишљено испуштена из Конвенције, и која не може да се, као таква, сматра инкомпатибилном са Конвенцијом” (пресуда од 28. августа 1986. године у предмету *Kosiek* против Њемачке, серија А број 105, страна 21 став 38). Европски суд је запазио да је

министарство отпустило подносиоца жалбе јер је био “истакнути дужносник НПД-а”, циљеви те партије су били “противни Уставу” и домаћи судови су усвојили у основи исти приступ, и додали: “Није на Европском суду да преиспитује тачност њихових пресуда”.

Суд је, затим, одлучио да је “приступ државној служби срж питања које је Суд рјешавао” и из ових разлога није пронађена повреда члана 10.

У овом предмету ја сам гласао за прихватљивост члана 10, иако свјестан да ова одлука представља одступање од установљене судске праксе, *inter alia*, и предмета Kosiak. Стога, желим да својим сагласним мишљењем изразим да се не слажем са образложењем већине у погледу разликовања предмета Glasenapp и Kosiak (став 44 ове пресуде), гдје је речено да је у претходним случајевима “Суд анализирао поступке власти у одбијању да се подносиоцима жалбе дозволи приступ државној служби”, док је гђа Vogt отпуштена након што је била запослена као стални државни службеник. При томе је у претходним случајевима неопходна квалификација за приступ служби била спремност за “подржавање слободног демократског система у оквиру значења Основног закона”, док је предметно отпуштање подносиоца жалбе била дисциплинска санкција за кршење дужности којом је био/била обавезан/на сваки већ запослени службеник.

Различитост није увјерљива. Суд мора да, у сврху члана 10, одговори на два питања:

Прво, да ли је подносиатељ представке користио иједну од слобода заштићених чланом 10 став 1 или не? У сва три случаја (Glasenapp, Kosiak, Vogt) је одговор позитиван.

Друго, да ли је коришћење поменутих слобода било подвргнуто неком формализму, условљавањима, ограничењима или казнама? По мом мишљењу, поступци власти у сва три случаја потпадају под исти наслов било да се ради о условљавању, ограничењу или казни којој је подвргнуто коришћење одговарајућих слобода. Господин Kosiak је био отпуштен из државне службе док је био на пробном раду, док је гђа Vogt отпуштена из сталне државне службе – из истих разлога, и за Суд није могло да буде од утицаја то што се у претходном случају радило о гледиштима која су била екстремно десних, а у посљедњем случају екстремно лијевих увјерења.

По мом мишљењу би било много оправданије да је Суд на директан начин признао да је дошло до промјене политике Суда између предмета Kosiak и Vogt, умјесто што је доказивао, по мом мишљењу са мало успјеха, како је примјеном истог принципа дошло до различитих резултата због разлика у чињеничном стању.

Била би дужност Суда да у посљедњој пресуди задржи релевантне аргументе из претходне пресуде, барем у измијењеној форми како би они могли да се уклопе у образложење предметног случаја: уколико питање приступа државној

служби “више не представља срж проблема”, онда би му барем требало дати додатну тежину у одређивању равнотеже. Затим, уколико радикалан став да “није на Европском суду да преиспитује тачност закључака (домаћих судова)” више не може да се одржи, онда би барем требао да му буде признат већи степен слободне процјене у случајевима запошљавања у државну службу, укључујући како приступ тако и отпуштање из службе.

8. Као закључак, сљедећим кључним састојцима неопходности пропорционалности приписао бих другачију важност, него што је то учинила већина тестова:

- специфичан положај Њемачке у Западној Европи од 1945. до 1990. са подијељеним народом, суочавање са земљама бившег комунистичког блока, које су је учиниле рањивом и изложеном у смислу националне безбједности (укључујући и одбрану демократских вриједности), територијалног интегритета и јавне безбједности;
- улога ДКП-а као средства уношења и ширења комунистичке пропаганде у Њемачкој;
- активно политичко ангажовање подносиоца жалбе у име те партије од 1980. године па надаље;
- суздржан и прилагодљив начин провођења дужности и лојалности од њемачких власти;
- замршене везе између приватног живота у политици и професионалног живота у државној служби;
- важност ширине степена слободне процјене која треба да се да домаћим судовима када рјешавају предмете запошљавања у државну службу.

Стога, налазим да је дисциплинска мјера изречена гђи Vogt била сразмјерна и могла је да се сматра неопходном у демократском друштву.

ИЗЈАВА СУДИЈЕ MIFSUD BONNICI

Гласао сам против одлуке о прихватљивости члана 10 у овом предмету, али је већина имала супротно мишљење. По мом мишљењу једино члан 11 је примјенљив. Придружио сам се супротном мишљењу јер оно такође покрива и тај члан.

КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ:

Слобода изражавања/

Мијешање/

Прописано законом/

Предвидљивост/

Национална сигурност/

Неопходно у демократском друштву/

Дужности и обавезе/
Степен слободне процјене/
Пропорционалност/
Слобода удруживања/
Чланови администрације